

Slavenarbeid in garnalenproductie

Bron: The Guardian: (<http://www.theguardian.com/global-development/2014/june/10/supermarket-prawns-thailand-produced-slave-labour>)

Vertaald door Michiel Franssen

Begin Juni publiceerde de Engelse krant The Guardian een rapport over slavernij wantoestanden op visserijboten in de Golf van Thailand. Deze boten leveren het basismateriaal voor vismeelfabrieken die hoofdzakelijk vismeel produceren bestemd voor garnalenvoer. Een zeer grote garnaalproducent, en hoofdopkoper van het "foute" vismeel, is Chaproen Phokland (CP) die garnalen verkoopt aan o.a. Morrisons, Tesco, Walmart, Carrefour, Aldi en Costco.

Probleemkind: de tropische garnaal

De productie van tropische garnalen (zowel *P. monodon* als *L. vanamei*) vindt met name in Zuidoost Azië/China en Centraal Amerika plaats. Thailand produceert beide soorten voornamelijk voor exportmarkten in Europa en de VS. Praktisch alle garnalen in Westerse supermarkten (met uitzondering van de Noordzee roze en grijze garnaal) zijn afkomstig uit de landen in deze regio's, waarbij Thailand een hoofdleverancier is. Garnalenproductie wordt vaak bekritiseerd. Ongecontroleerd gebruik van antibiotica en andere geneesmiddelen/chemicaliën, vernietiging van mangroves voor de aanleg van kweekvijvers en arbeidsomstandigheden op de kwekerijen zijn slechts een aantal voorbeelden van de pijnpunten. Ondanks deze publiekelijk bekende kritiekpunten, blijft de consumptie groeien.

Twee jaar op zee

Het hele verhaal is naar buiten gekomen nadat een aantal opvarenden wist te ontsnappen en nadien benaderd is door The Guardian. Het blijkt dat veel "slaven" Burmezen of Cambodianen zijn, die onder

valse voorwenselen naar Thailand zijn gebracht en daar doorverkocht zijn aan vissersboten. Op deze boten werden de mensen als slaven gezien en als beesten behandeld. Tientallen ooggetuigen gaven verklaringen van executies, mensen die geslagen werden of aan het einde van de dienst geketend werden. Daarbij komt dat veel mensen van boot tot boot worden doorverkocht terwijl ze op zee zijn. Een man beschrijft dat hij ruim twee jaar continue op zee is geweest.

Macht en machteloosheid

Commerciële doeleinden (vismeelproductie, garnalenproductie) hebben ongetwijfeld aan deze huidige situatie bijgedragen. Als zij immers het vismeel niet zouden kopen, dan nemen dit soort wantoestanden in deze specifieke sector af. Om dit verder uit te leggen, volgt hieronder een voorbeeld van de supply chain voor garnalen.

Voorbeeld: garnalenkweker A levert zijn garnalen aan processor B (in het geval van CP zijn de kweker en eerste processor één bedrijf). Die verkoopt de gepelde en

gevroren garnalen door aan herverpakker C, waarna uiteindelijk de garnalen in supermarkt D terechtkomen.

Voordat garnalenkweker A een eindproduct heeft, zijn er o.a. PL's en voer nodig. Ieder met een eigen supply chain. In het geval van garnalenvoer is het eigenlijk een gehele industrie, voordat het voer in de productieindustrie komt.

Dit is belangrijk om te beseffen. Moderne productiemethodes hebben vele ketens, waardoor transparantie niet altijd eenvoudig is. Het is daarom dan ook vaak moeilijk om als eindketen (supermarkt) terug te traceren waar bijvoorbeeld de ingrediënten van het garnalenvoer vandaan komen. Supermarkten hebben hiervoor een "Supplier Code" ontwikkeld waartegen leveranciers worden getest op o.a. op het gebied van mensenrechten. De effectiviteit van zo'n code valt dus in diskrediet als dergelijke schandalen aan het licht komen.

Een dergelijk document kan dus een krachtig mechanisme zijn om de keten direct voor de supermarkt te controleren, maar (totaal) machteloos om in de daarvoor liggende ketens door te werken.

Vinger naar onszelf

Slavernij of gedwongen arbeid zal nooit geheel uit te bannen zijn. Of het nu om de agri-/aquacultuur gaat of om de kledingindustrie of electra-industrie; overal waar de productie naar lageloonlanden verplaatst wordt, neemt de kans op dit soort praktijken toe. Ook binnen Europa, zelfs Nederland (champignonplukker schandaal), komt slavernij voor.

Om dit soort problemen aan te pakken zullen verschillende partijen stappen moeten ondernemen. Druk vanuit de supermarkten op de productieketen kan een eerste stap

zijn. Dit zou op een aantal manieren kunnen: geen garnalen meer kopen (dit lost het feitelijke probleem niet op omdat er altijd andere kopende partijen zullen zijn) of samen met de producenten zoeken naar oplossingen.

Daarnaast zullen ook nationale wetgeving en regulering (!) een belangrijke rol spelen. Momenteel is er een handvol controleschepen voor enkele honderdduizenden vissersschepen in de Golf van Thailand. Een versterking van deze vloot en een herziening van de wetgeving zullen ook bijdragen aan de vermindering van dit probleem.

Maar misschien zijn wijzelf de belangrijkste regulatoren van dit soort praktijken. Wij, consumenten, weten vaak niet waar producten vandaan komen. En zelfs als we het weten, is de vraag hoeveel het ons eigenlijk doet. Voorbeeld: in 2013 brandde een textiel fabriek van de H&M in Bangladesh af. Er vielen ruim 1100 doden waarvan een groot deel vrouwen en kinderen. De pers viel over H&M. Facebook stond vol van schande.

Een paar maanden later opende Primark haar eerste winkel in Rotterdam. Primark verkoopt kleding die wellicht nog goedkoper is dan H&M. Honderden mensen stonden in de rij om naar binnen te gaan.

Wellicht is het niet alleen de industrie en de supermarkten die wantoestanden drijven, maar ook ons koopgedrag.

We kunnen immers ook dergelijke producten laten liggen. En daarmee is de klant koning.